

גנג'ו קואן

עצם העניין¹ (תרגום אישי)

כאשר אנו רואים את כל הישויות וחפציהן כאמת הגדולה של האדם הער, ישנה אשליה מתעתעת ובנפרד ממנה ישנו מימוש האמת, ישנו אימון לקראת התממשות זו, ובנפרד ממנו ישנה ההתממשות עצמה, ישנם חיים ומוות, ישנם הערים וישנם בני האדם הרגילים, החיים את חייהם בשנתם. כשאנו חדלים מלראות את כל הישויות וחפציהן כאמת הגדולה של האדם הער, מתאינת גם ההבחנה בין אשליה מתעתעת ואמת ממומשת, אין ער וישן, אין מוות ואין חיים. האמת הגדולה של האדם הער חורגת אל מעבר לריבוי ולניסיון לצמצמו לאחדות, ולכן ישנם חיים וישנו המוות, ישנה אשליה וישנה גם הערות. ואף על פי שכך הוא הדבר, הפרח, בעודו מעורר את פליאתנו, ומכוחה, נובל; והעשב, בעודו מעורר את סלידתנו, ומכוחה, מבלבל.

לדרבן את עצמנו להתאמן על מנת לממש את כל הישויות וחפציהן זו אשליה. כשכל הישויות וחפציהן מתאמנות במימוש עצמי דרכנו, זוהי הערות. אלו המעוררים באמת את האשליות כולן הם הערים. אלו ההולכים שולל בבקשם אחר הערות הם הישנים. ועוד, ישנם אלו המתעוררים באמצעות מימוש הערות, ואלו ההולכים שולל במימוש מתמיד של אשליותיהם.

כשהער הוא ער, הוא אינו בהכרח ער לערותו. אף על פי כן זוהי ערותו, וזה מימושה. כשאנו מתבוננים בכל מאודנו בצורות, כשאנו מאזינים בכל מאודנו לקולות, אנו [מתאחדים עם החוויה, וכך אנו] חווים אותם ישירות [כפי שהם]. כשצידה של החוויה הנחוית מואר, צידו של החווה [הנבדל מן החוויה] מתכסה בעלטה. הדבר אינו דומה להיענות המראה למראות שנוכחים לפניו, או להשתקפות הירח במי הברכה.

לבקש את האמת, זה לבקש את עצמנו.
לבקש את עצמנו זה לשכוח את עצמנו.
לשכוח את עצמנו זה להניח לדברים כולם להתממש באמצעותנו.
להניח לדברים כולם להתממש באמצעותנו זה להניח לכוליותנו ולכוליות העולם.

ישנה הוויה שבה עקבות ההארה עצמם נעלמים.
למשך זמן מה, במסגרת הוויה זו, מתמידים בהתממשותם אף עקבות ההארה שנעלמו.

¹ "גנג'ו" פירושו מימוש, הגשמה במעשה. ה"קואן", מילולית, פירושו הלכה, חוק או עיקרון התנהגות. הפירוש המילולי של "גנג'ו קואן" הוא אם כן, הגשמת העיקרון, או הלכה למעשה. כל אדם המבקש להפוך הלכה למעשה מבקש להפוך עצמו לעקרון חי ופועל. הוא מזהה עצמו על כן כבעיה: כיצד יכולה להפוך ההלכה המופשטת למעשה חי? לכן ה"קואן", האמונה המבקשת ליישם עצמה כאימונים, הפך שם נרדף לכל בעיה שעם פתרונה יממש עצמו המתאמן באופן מלא. התרגום הראוי של הצירוף, "גנג'ו קואן" הוא אם כן, פשוט "עצם העניין".

כשאדם מבקש לראשונה את האמת הגדולה, הוא סבור בטעות שהיא מרוחקת ממנו מאוד. אך מרגע שהוא הופך לה, הוא כבר אינו שונה מפניו האמיתיות. בשוטף בספינה, אתה מתבונן אל החוף שמנגד. אולי ידמה לך שהחוף מתנועע. אבל אם תתרכז כל כולך בספינה, אז תיווכח כי למעשה זו היא שנעה. באופן דומה, אם תתבונן בישויות ובחפציהן מבעד לתעותועים הרגילים של הגוף והתודעה, אתה עשוי לסבור בטעות שהם נצחיים בטבעם ובלתי משתנים. אך אם תיוודע מתוך קרבת ממש לפניך האמיתיות, תיווכח מיד שהאין הוא הנצחי והבלתי משתנה.

עצי האח הופכים לאפר. הם אינם שבים והופכים לעצי אח. אבל טעות היא לחשוב עליהם כחפצים בעלי עבר ועתיד. עליכם להבין כי עצי האח בתפיסתנו הרגילה קיימים כעצי אח, ובנוטלם חלק בקיום זה, ככאלה, הם בעלי עבר ועתיד, אך גם מתממשים באופן בלתי תלוי באלו, כהווה. האפר בתפיסתנו הרגילה אף הוא קיים כאפר, וככזה הוא כמובן בעל עבר ועתיד. אך כשם שהאפר כאשר הוא כבר באמת אפר, אינו שב עוד והופך לעצי אח, כך גם אתם, לא תיוולדו שוב לאחר מותכם. ומכיוון שכך, מקובל בקרב תלמידי העיקרון הגדול, להכחיש כי לידה היא תהליך, וכי היא הופכת למות. לכן אנו אומרים גם כי אפילו תנועתם המתמדת של הדברים איננה דבר.

הלידה היא ביטוי מלא של רגע הלידה. המוות הוא ביטוי מלא של רגע המוות. הם כמו החורף והאביב. איננו מכנים את החורף האביב המוקדם, ואיננו מכנים את האביב הקיץ המוקדם.

היות ער היא הוויה המשולה לירח המשתקף במים. הירח אינו נרטב. פני המים אינם נבקעים. ואף כי אורו של הירח מתפזר מקצה השמיים ועד סופם, הוא משתקף בשלמותו בשלולית קטנה. הירח, השמיים, וכל צבאם משתקפים באגלי הטל שבקצה עלי העשב, או אפילו בטיפת מים בודדה. הערות אינה בוקעת את הער, ממש כשם שהירח אינו בוקע את פני המים. ואינך יכול לעכב את הערות ממש כשם שאגל הטל אינו יכול לעכב את הירח. ככל שהירח גבוה יותר, כן הוא מעמיק אל תוככי מצולת אגל הטל. וכל השתקפות, ממושכת או חטופה, מממשת את מרחביו האינסופיים של אגל הטל, ומגשימה בו את הזריחה חסרת הגבול של אור הירח אל מרחבי השמיים.

כשהעיקרון הגדול עדיין לא מומש כעצם העניין שלך, אתה טועה לחשוב שהתקדמותך מספקת. כשהעיקרון הופך לעצם העניין שלך, אתה מבין לבסוף את חסרותך המתמדת.

הדבר דומה להפלגה בספינה אל לב ליבו של הים הגדול. כאשר אינך יכול עוד לראות את האדמה, כאשר הים ממלא את האופק לכל כיוון, נראה לך כי הים עצמו עגול בצורתו. אך למעשה הים אינו עגול ואינו בלתי עגול. הוא אינסופי ובלתי מוגבל בצורתו. הוא ארמון. הוא אבן יקרה. הוא עגול רק מנקודת מבטו המוגבלת של המפליג בספינה באותו הרגע. כך הם כל הדברים כולם, כל הישויות וכל חפציהן.

וכך, אף על פי שיש צורות רבות בעולמם של הישנים ובעולמם של הערים, האדם רואה אך ורק את מה שעין האימונים שלו מאפשרת לו לראות. על מנת לרדת לטבעם של הדברים כולם, עליכם להבין שאף על פי שהים וההר נראים לכם עתה עגולים או רבועים, למעשה גלומות בהם צורות

ללא גבול. עולמות ומילואים נמצאים שם [ממתינים להתגלות]. ואין הדבר רק מקיף אתכם, בסביבתכם. הוא מצוי תחת רגליכם ממש [בלבכם]. באגל טל.

כאשר שוחה הדג במים, לא משנה כמה ירחיק, למים אין גבול. כאשר עפה הציפור בשמים, לא משנה כמה תרחיק, לשמים אין גבול. עם זאת, הדג והציפור מעולם לא חרגו, ולעולם לא יוכלו לחרוג, מגבולם זה. וכך, כאשר הצורך שלהם גדול, פעילותם גדולה, וכשצורכם קטן, פעילותם קטנה. לכן נכון לומר שהדג והציפור מממשים באופן מלא את מרחב המחיה שלהם. בלא השמיים, הציפור אינה יכולה להתקיים כלל. בלא המים, הדג ימות. לכן דעו כי השמים הם חיים ממומשים, וכך גם המים. הציפור היא חיים, וכך גם הדג. אי אפשר שיהיו הדברים אחרת. אפשר להמשיך ולהכביר כך משלים ודוגמאות. שהרי כאלה הם האימונים, כאלה הם המתאמנים וזו גם ההתעוררות עצמה.

לכן גם, אילו יבקשו הציפור והדג להרחיק בדרכם ולהגיע עד קצה גבול מרחב המחיה שלהם, אך בלא שעברו מלכתחילה דרך מרחב החיים שלהם, אין אפשרות שיגיעו למקום שכזה, או אפילו שימצאו את קצה הדרך לשם. למצוא את דרכך, זה למצוא את עצמך כפי שאתה במקום בו אתה נמצא. בדרך זו, במקום הזה, העולם כולו מתממש במקומך, דרכך. שכן המקום אינו רחב ואינו צר, הדרך אינה ארוכה ואינה קצרה, והם אינם כלל שלך או של אחר. הם אינם קיימים מקדמת דנא, והאם אינם נחשפים פתאום בבהירות לנגד עיניך בהווה. [כזה הוא, כזו היא, כאלה הם].

באותו האופן, באימונים לקראת מימוש ההלכה כמעשה, לפגוש בדבר, זה להטמיעו ולגלמו בשלמות, ולהתאמן בדבר כלשהו, הוא האימונים כולם בשלמותם. כך נמצא המקום והדרך נצטדת. וכך גבולות הערות עצמה אינם ניכרים עוד. שכן ההלכה כמעשה אינה נפרדת עוד מן ההליכה כעשייה.

ואל תטעו לחשוב שמכיוון שכך הם הדברים, העיקרון שאתם מממשים מתגלם מיד גם כידיעת התממשותו. התרחשותה של הערות אינה בהכרח הערות להתרחשותה. היות תלוי כך על הבלי-מה של הערות, בין הערות לערות, הוא ההתממשות עצמה.

מורה הזן באו-צ'ה היה משיב על עצמו רוח במניפה באחד מימי הקיץ. נזיר קרב אליו ושאל:
"מורי, הרוח תמידית היא וחובקת כל; מה לך מניפה?"
השיב לו המורה: "אף על פי שמבין אתה את טבעה התמידי של הרוח, עוד לא הבנת את המשמעות של היותה חובקת כל".
שאל הנזיר: "מהי, אם כן, המשמעות של היותה חובקת כל?"
המורה נפנף במניפתו.
הנזיר קד לו עמוקות.

כזה הוא עצם העניין, העברתה הישירה של דרך האמונה המתאמנת:

אם תאמרו שאין לכם צורך להשיב על עצמכם רוח במניפה מכיוון שהרוח היא רוח תמיד, כלומר שאין לכם צורך להשיב על עצמכם רוח במניפה מכיוון שהרוח נושבת גם בלא המניפה, לא תוכלו להבין, לא את טבעה התמידי של הרוח ולא את היותה חובקת כל. הרוח היא רוח תמיד, ומכיוון שכך, יכול עפר הארץ להפוך לזהב, ונהרות להבשיל לשבילים של חלב.

מקור

מורה הזן דוגן סתיו 1233

ביטוי עברי

צ.ב.י. אביב 2011

